

## **MEMORANDWM ESBONIADOL I ORCHYMYN CYNLLUNIAU MASNACHU ALLYRIADAU CERBYDAU (DIWYGIO) 2024**

Lluniwyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan yr Adran Trafnidiaeth a Chysylltedd Digidol ac fe'i gosodir gerbron Senedd Cymru ar y cyd â'r is-ddeddfwriaeth uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.1.

### **Datganiad Ysgrifennydd y Cabinet**

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi darlun teg a rhesymol ar effaith ddisgwyliedig Gorchymyn Cynlluniau Masnachu Allyriadau Cerbydau (Diwygio) 2024. Rwy'n fodlon bod y buddion yn cyfiawnhau'r costau tebygol.

**Ken Skates AS**

**Ysgrifennydd y Cabinet dros Drafnidiaeth a Gogledd Cymru  
17 Medi 2024**

## **RHAN 1**

### **1. Disgrifiad**

- 1.1 Mae Gorchymyn Cynlluniau Masnachu Allyriadau Cerbydau (Diwygio) 2024 ("yr offeryn hwn") yn diwygio'n bennaf y Gorchymyn Cynlluniau Masnachu Allyriadau Cerbydau 2023 ("VETS") i gynnwys Gogledd Iwerddon yn y Mandad Cerbydau Allyriadau Sero ("ZEV"). Mae VETS yn cynnwys pedwar cynllun masnachu a wnaed gyda phwerau yn Neddf Newid yn yr Hinsawdd 2008 ("CCA") y mae dau ohonynt yn gweithredu ym Mhrydain Fawr ("GB") Mandad ZEV sy'n gosod targedau ar gyfer cyfyngu ar gofrestru ceir a faniau allyriadau newydd nad ydynt yn sero. Mae'r ddau gynllun arall yn gweithredu targed gwaelodlin carbon deuocsid ym Mhrydain sy'n cyfyngu allyriadau CO2 o geir neu faniau allyriadau newydd nad ydynt yn sero. Mae'r pedwar cynllun yn rhan o'r newid i gerbydau dim allyriadau sy'n seiliedig ar ymrwymiad Llywodraeth Cymru i sero net erbyn 2050.
- 1.2 Diben yr offeryn hwn yw ehangu cwmpas tiriogaethol VETS i gynnwys Gogledd Iwerddon, gan ddisodli'r Rheoliad Allyriadau Car Newydd a Van CO2 sydd mewn grym yno. Mae'r offeryn yn gwneud ymhellach, diwygiadau technegol i VETS i ddiweddarau'r fframwaith a chywiro goruchwyliaeth. Mae swyddogion o'r Adran Drafnidiaeth y DU ("DfT") wedi ymgynghori â Chofrestrydd Offerynnau Statudol ac mae'r offeryn hwn yn cael ei gyhoeddi yn rhad ac am ddim i dderbynwyr VETS ar y sail bod yr offeryn yn cywiro goruchwyliaeth yn y ddeddfwriaeth.

### **2. Materion o ddiddordeb arbennig i'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad**

- 2.1 Mae Rhan 3 o Atodlen 3 i Ddeddf Newid Hinsawdd 2008 (CCA) yn datgan bod yn rhaid sefydlu cynllun masnachu allyriadau sy'n berthnasol i Gymru, Lloegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon drwy Orchymyn yn y Cyfrin Gyngor. Mae'r weithdrefn briodol ar gyfer Gorchymyn yn y Cyfrin Gyngor wedi'i rhagnodi gan adran 48 i'r CCA. Wrth i'r Gorchymyn ymestyn cwmpas tiriogaethol VETS i gynnwys Gogledd Iwerddon, gan sefydlu cynllun masnachu yng Ngogledd Iwerddon i bob pwrpas, bydd y weithdrefn gadarnhaol yn cael ei defnyddio.
- 2.2 Gan mai Senedd y DU fydd yn craffu ar y Gorchymyn, ni ystyrir ei bod yn rhesymol ymarferol creu na gosod yr offeryn hwn yn ddwyieithog.

### **3. Y cefndir deddfwriaethol**

- 3.1 Mae'r pŵer i wneud offeryn i sefydlu cynllun masnachu sy'n ymdrin ag allyriadau nwyon tŷ gwydr yn adran 44 o Ddeddf Newid Hinsawdd 2008 ("CCA") yn arferadwy gan "the relevant national authority" (yr awdurdod cenedlaethol perthnasol) (Gweinidogion Cymru, yr Ysgrifennydd Gwladol, Gweinidogion yr Alban, yr Adran Amaethyddiaeth, yr Amgylchedd a

Materion Gwledig yng Ngogledd Iwerddon)<sup>1</sup> mewn perthynas â materion o fewn eu cymhwysedd deddfwriaethol. Mae'r offeryn hwn yn ymwneud â pholisi hinsawdd ac y mae felly wedi'i ddatganoli.

3.2 Mae gweithdrefnau San Steffan a Senedd Ddatganoledig ar gyfer gwneud cynllun masnachu ledled y DU wedi'u nodi yn Atodlen 3 i'r CCA. Mae paragraff 9 o'r Atodlen honno'n galluogi sefydlu cynllun o'r fath drwy Orchymyn yn y Cyfrin Gyngor. Yn unol â pharagraff 11 o Atodlen 3, cyn y gellir gwneud argymhelliad i'w Mawrhydi yn y Cyfrin Gyngor i wneud y Gorchymyn yn y Cyfrin Gyngor, rhaid gosod drafft o'r offeryn sy'n cynnwys y Gorchymyn yn y Cyfrin Gyngor gerbron a chymeradwyo penderfyniad gan bob Tŷ Seneddol a'r deddfwrfeydd datganoledig perthnasol. Os caiff ei gymeradwyo gan bob un o'r rhain, bydd y Gorchymyn yn mynd i'r Cyfrin Gyngor.

#### 4. Diben ac effaith arfaethedig y ddeddfwriaeth

4.1 Ym mis Mawrth 2021 sefydlodd y Senedd darged statudol Cymru o allyriadau nwyon tŷ gwydr sero net yn 2050. Mae Net Zero Wales: Carbon Budget 2, a gyhoeddwyd ym mis Hydref 2021, yn dangos pwysigrwydd lleihau allyriadau o drafnidiaeth yng Nghymru fel rhan o'r uchelgais hwn a chefnogaeth Llywodraeth Cymru i ymestyn targedau ar gyfer y nifer sy'n defnyddio cerbydau trydan.<sup>2</sup>

4.2 Er mwyn cefnogi cyflawni'r nodau hyn, ymgynghorodd Llywodraeth flaenorol y DU, yr Adran Seilwaith (Gogledd Iwerddon), Llywodraeth Cymru, a Transport Scotland (Llywodraeth yr Alban) ar gynllun terfynol ar gyfer mandad Cerbyd Allyriadau Sero a fframwaith allyriadau CO2 yn 2023. Cafodd y fframwaith hwn ei greu wedyn fel Gorchymyn Cynlluniau Masnachu Allyriadau Cerbydau 2023 a'i gymeradwyo yn Nhŷ'r Cyffredin, Tŷ'r Arglwyddi, Senedd yr Alban, a Senedd Cymru cyn cael ei wneud ar 13 Rhagfyr 2023 gan Ei Mawrhydi y Brenin yn y Cyngor.

4.3 Ar y pryd gosodwyd VETS ar 16 Hydref 2023, nid oedd Cynulliad Gogledd Iwerddon yn gallu cwrdd i gymeradwyo hyn gan nad oedd yn eistedd. O'r

<sup>1</sup> Gwelir y diffiniad o awdurdod cenedlaethol perthnasol yn adran 47 CCA 2008.

- Gweinidogion yr Alban yw'r awdurdod cenedlaethol perthnasol mewn perthynas â materion o fewn cymhwysedd deddfwriaethol Senedd yr Alban.
- Gweinidogion Cymru yw'r awdurdod cenedlaethol perthnasol mewn perthynas â materion sydd— (a) o fewn cymhwysedd deddfwriaethol Cynulliad Cenedlaethol Cymru, neu (b) sy'n ymwneud â chyfyngu neu annog cyfyngu ar weithgareddau yng Nghymru sy'n cynnwys allyru nwyon tŷ gwydr, ac eithrio gweithgareddau sy'n gysylltiedig â chwilio am olew a nwy alltraeth a'u hecsbloetio.
- Yr Ysgrifennydd Gwladol neu'r adran berthnasol yng Ngogledd Iwerddon yw'r awdurdod perthnasol mewn perthynas â materion a gedwir yn ôl o fewn ystyr Deddf Gogledd Iwerddon 1998.
- Yr adran berthnasol yng Ngogledd Iwerddon yw'r awdurdod perthnasol mewn perthynas â'r holl faterion eraill o fewn cymhwysedd deddfwriaethol Cynulliad Gogledd Iwerddon.
- Yr Ysgrifennydd Gwladol yw'r awdurdod cenedlaethol perthnasol mewn perthynas â phob mater arall.

<sup>2</sup> Cymru Sero Net: Cyllideb Garbon 2

herwydd, ni allai maint tiriogaethol VETS gynnwys Gogledd Iwerddon. Gwnaed diwygiadau canlyniadol i'r Rheoliadau Allyriadau Car Newydd a VanCO2 a chymhathwyd presennol o dan adran 54 o'r CCA i gadw'r drefn honno ar gyfer Gogledd Iwerddon i sicrhau bod allyriadau o geir a faniau newydd yn parhau i gael eu rheoleiddio.

- 4.4 Ar 3 Chwefror 2024, dychwelodd Cynulliad Gogledd Iwerddon, a ffurfiwyd Pwyllgor Gwaith. Ar 10 Mai 2024, ysgrifennodd John O'Dowd MLA, y Gweinidog Seilwaith yn y Pwyllgor Gwaith, at ei gymheiriaid Gweinidogol yn Llywodraeth flaenorol y DU, Llywodraeth yr Alban, a Llywodraeth Cymru i'w hysbysu o'i fwriad i Ogledd Iwerddon ymuno â VETS. Mae Gweinidogion Cymru, y Deyrnas Unedig a'r Alban yn cefnogi'r newid hwn yn unfrydol.
- 4.5 Prif bwrpas yr offeryn hwn felly yw ehangu cwrpas VETS i gynnwys Gogledd Iwerddon. Mae'r ddeddfwriaeth hon yn diweddarau ymhellach ac yn cywiro agweddau ar VETS.
- 4.6 Mae Rhan 1 yn sefydlu dyddiadau dod i rym y darpariaethau a chyfeiriad a maint yr offeryn.
- 4.7 Mae Rhan 2 yn cynnwys deuddeg erthygl sy'n gwneud diweddariadau technegol a chywiriadau.

Dyma'r rhain:

- Erthygl 3: Yn cywiro technegol anfwriadol sy'n atal cerbydau sy'n cael eu pweru gan gelloedd tanwydd hydrogen rhag cael eu dosbarthu fel allyriadau sero, yn ychwanegu diffiniad Rheoliad y Cenhedloedd Unedig ac yn ychwanegu cyfeiriad at fath-gymeradwyaeth math dyletswydd trwm i'r diffiniad o wneuthurwr.
- Erthyglau 4 a 6: Dileu'r cyfyngiadau anfwriadol ar gyfer caffael credydau cerbydau hygyrch i gadeiriau olwyn dim allyriadau a chredydau cerbydau pwrpas arbennig dim allyriadau.
- Erthyglau 5 a 7: Yn trwsio gwall wrth gyfrifo cap gwneuthurwr ar lwfansau trosi, hyblygrwydd a gynhwysir mewn VETS sy'n caniatáu cyfranogwyr sy'n curo eu targed CO2 i drosglwyddo'r gorgydymffurfiaeth honno i'w defnyddio yn erbyn eu targed ZEV.
- Erthygl 8: Yn trwsio gwall sy'n gofyn am wybodaeth am gerbydau o ffynhonnell anghywir.
- Erthygl 9: Yn egluro'r diffiniad o'r term "bancio", cyfeiriad at yr hyblygrwydd a gynhwysir mewn VETS sy'n caniatáu i gyfranogwyr storio gorgydymffurfiaeth yn erbyn targedau ZEV i'w defnyddio yn y blynyddoedd i ddod.
- Erthygl 10: Yn trwsio gwall gramadegol er mwyn eglurder ystyr.
- Erthygl 11: Ychwanegu cosb sifil am ddarparu gwybodaeth ffug neu gamarweiniol o dan erthygl 87 o VETS (pŵer i holi swyddogion cwmni).
- Erthyglau 12 a 14: Diweddaru gwerth a ddefnyddir mewn cyfrifiadau cerbydau aml-gam.

- Erthygl 13: Yn gosod trosolwg ar y modd y darperir ffurflen gais ac un pwynt gwybodaeth sy'n ofynnol yn y cais hwnnw.
- 4.8 Mae Rhan 3 o'r offeryn hwn yn ehangu cwrpas tiriogaethol VETS o Gymru, Lloegr a'r Alban i gynnwys Gogledd Iwerddon, yn dilyn penderfyniad y Gweinidog Seilwaith yn Weithrediaeth Gogledd Iwerddon.
- 4.9 Mae Rhan 4 yn gwneud diwygiadau canlyniadol, diddymiadau yn bennaf, i'r rheoliadau allyriadau uniongyrchol cymhathedig sy'n weddill.
- 4.10 Effaith y darpariaethau hyn yw y bydd VETS yn ymestyn i Ogledd Iwerddon o 1 Ionawr 2025 gyda'r diddymiadau a'r diwygiadau i'r Rheoliad Allyriadau New Car a Van CO2 presennol sy'n berthnasol yng Ngogledd Iwerddon hefyd yn dod i rym ar y dyddiad hwn yn amodol ar arbed swyddogaethau gweinyddol penodol. Bydd y diwygiadau technegol yn Rhan 2 yn dod i rym 21 diwrnod ar ôl i'r offeryn gael ei wneud.

## 5. Ymgynghori

- 5.1 Rhwng 30 Mawrth 2023 a 24 Mai 2023, cynhaliodd Llywodraeth flaenorol y DU, Llywodraeth yr Alban, Llywodraeth Cymru, ac Adran Seilwaith Gogledd Iwerddon ymgynghoriad cyhoeddus ("yr ymgynghoriad terfynol") yn gofyn am farn ar "fandad cerbyd allyriadau sero (ZEV) a rheoleiddio allyriadau CO2 ar gyfer ceir a faniau newydd yn y DU". Roedd yr ymgynghoriad hwn yn nodi mai cynlluniau masnachu allyriadau yw dull polisi a ffefrir gan Lywodraeth y DU a'r Llywodraethau Datganoledig o drosglwyddo i gerbydau dim allyriadau.
- 5.2 Roedd yr ymgynghoriad hwn yn llywio'r datblygiad ac yn y pen draw daeth VETS i rym. Oherwydd absenoldeb Cynulliad Gogledd Iwerddon yn ystod hydref 2023, er bod yr ymgynghoriad yn cynnig gweithredu Mandad ZEV ledled y DU nid oedd yn bosibl iddo wneud cais yng Ngogledd Iwerddon. Cafodd hyn ei gyfleu yn yr ymateb i'r ymgynghoriad (a gyhoeddwyd ar 28 Medi 2023) ochr yn ochr ag ymrwymiad gan yr Adran Seilwaith (Gogledd Iwerddon), Llywodraeth flaenorol y DU, Llywodraeth Cymru, a Llywodraeth yr Alban ei bod yn parhau i fod yn fwriad ar y cyd i Ogledd Iwerddon ymuno â Mandad ZEV pe bai cynulliad eistedd yn dewis gwneud hynny. Mae'r deddfwriaeth ddiwygio hon yn gweithredu'r ymrwymiad hwnnw yn ogystal â gwneud diweddariadau technegol a chywiriadau i ddod â'r fframwaith deddfwriaethol i gyd-fynd yn agosach â'r ymgynghoriad a'r ymateb hwn.
- 5.3 Ochr yn ochr â'r ymgynghoriad, comisiynodd Llywodraeth y DU a'r Llywodraethau Datganoledig y Pwyllgor ar Newid Hinsawdd ar y cyd ("CCC") i gael cyngor ar ddylunio mandad ZEV a safon CO2 yn unol ag adran 48 o'r CCA. Cyhoeddwyd y cyngor hwn gan y CCC ac mae ar gael yn: [Llythyr: Zero-emission vehicle mandate - Climate Change Committee \(theccc.org.uk\)](https://theccc.org.uk). Cafwyd cyngor hefyd gan y CCC ar yr offeryn hwn. Mewn ymateb, ailadroddodd y Pwyllgor Newid Hinsawdd ei gefnogaeth i'r 'ZEV

Mandate', ar gyfer cynnwys Gogledd Iwerddon yn y cynlluniau, ac ar gyfer y newidiadau mwy mân i'r cynlluniau.

- 5.4 Derbyniodd yr ymgynghoriad dros 148 o ymatebion, gan amrywiaeth o randdeiliaid gan gynnwys gweithgynhyrchwyr cerbydau, gweithredwyr pwyntiau gwefru a chyrff anllywodraethol, gyda'r mwyafrif yn cefnogi'r rhan fwyaf o'r cynigion ar ddylunio mandad ZEV a safon allyriadau CO2.
- 5.5 O ran a ddylai VETS gymhwyso'r DU gyfan (Q1 a Ch2), roedd tua 96% o'r ymatebwyr a atebodd y cwestiwn perthnasol eisiau i VETS wneud cais ledled y DU. Er nad oedd yn ymarferol bosibl i VETS wneud cais yng Ngogledd Iwerddon oherwydd absenoldeb Cynulliad Gogledd Iwerddon yn 2023, ar ôl i Weinidogion Gogledd Iwerddon ddychwelyd ym mis Chwefror a phenderfyniad y Gweinidog Seilwaith y dylid cynnwys Gogledd Iwerddon yn y cynlluniau yn amodol ar gymeradwyaeth Cynulliad Gogledd Iwerddon, mae'r offeryn hwn yn diwygio'r Gorchymyn VETS gwreiddiol i gyflawni canlyniad yr ymgynghoriad.
- 5.6 Cyhoeddwyd Ymateb y Llywodraeth i'r ymgynghoriad ar 28 Medi 2023. Gellir dod o hyd i fanylion llawn yr ymgynghoriad yn: [A zero emission vehicle \(ZEV\) mandate and CO2 emissions regulation for new cars and vans in the UK - GOV.UK \(www.gov.uk\)](#) Roedd yr ymgynghoriad yn adeiladu ar y ddau ymgynghoriad blaenorol: [Policy design features for the car and van zero emission vehicle \(ZEV\) mandate - GOV.UK \(www.gov.uk\)](#) (ymgynghoriad ar agor 7 Ebrill – 10 Mehefin 2022) [CO2 emissions regulatory framework for all newly sold road vehicles in the UK - GOV.UK \(www.gov.uk\)](#) (ymgynghoriad ar agor 14 Gorffennaf – 22 Medi 2021).

## RHAN 2 – ASESIAD EFFAITH RHEOLEIDDIOL

Gan nad yw'r offeryn hwn yn newid y polisi yng Nghymru na'i effaith yng Nghymru yn sylweddol, nid oes Aseiad Effaith Rheoleiddiol (RIA) wedi'i baratoi. Mae hyn yn unol â'r polisi a nodir yng nghod ymarfer Gweinidogion Cymru ar gyfer cynnal asesiadau effaith rheoleiddiol ar gyfer is-ddeddfwriaeth. Asesodd yr RIA ar gyfer Gorchymyn 2023 effeithiau tebygol y ddeddfwriaeth arfaethedig yng Nghymru ac roedd yn seiliedig ar Ddadansoddi Budd-daliadau Cost o effaith y cynlluniau ledled y DU gyfan ac felly mae'n dal yn briodol.

### Crynodeb o'r effeithiau polisi yn Dadansoddiad Effaith Rheoleiddiol 2023

Mae'r arbedion carbon amcangyfrifedig i Gymru o'r polisi hwn wedi'u cynnwys yn Nhabl 24A isod.

	Arbedion carbon y polisi MtCO <sub>2</sub> e (heb ei fasnachu)
CB2 Cymru (2021 – 2025)	0
CB3 Cymru (2026 – 2030)	0.56
CB4 Cymru (2031 – 2035)	3.3
2024 – 2050	22.89

Table 1A Total non-traded carbon savings from cars and vans in Wales

At hynny, amlygodd yr arfarniad dadansoddi cost budd fod yr arbedion carbon hyn yn gost-effeithiol ac yn ychwanegol at fanteision cymdeithasol net a gyflawnwyd wrth gyfrif am bob effaith.

Ni wnaed dosraniad manwl o'r gost a'r manteision i Gymru oherwydd cymhlethdod y dasg. Amcangyfrifwyd bod y buddion gwerth presennol i Gymru yn £7.958 biliwn, amcangyfrifwyd bod costau gwerth presennol i Gymru yn -£2.410 biliwn (-£6.083 biliwn gan gynnwys effaith ad-ffaith), a Gwerth Net Presennol i Gymru ar £5.548 biliwn (£1.875 biliwn gan gynnwys effaith ad-ffaith).